

Sra. Gemma Hernández Herrero
Cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia
Dpt de Cultura, Generalitat de Catalunya
Palau Moja, Portaferrissa, 1
08002 Barcelona

Registre d'Instituts de Catalunya
Dpt de Cultura i Comunicació

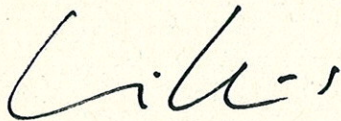
27.11.08 310413 10:59

Data Num Hora

Registre nº: 0391E

27 de novembre 2008

El Dr. Ramon Viñas Vallverdú amb NIF 36.474.478C, investigador en plantilla de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES) fa entrega de la documentació del la Balma del Molí de l'Esquirola II, **Abric del Coll de la Vaca**, Abric del Grau de l'Esteve i Abric del Grau dels Masets III.

Ramon Viñas Vallverdú

Investigador del IPHES

Ref. núm.:	Pep	K0436
Passi a:		
Coneixement		☐
Instruccions:		
Autoritzar	☐	Denegar ☐
Data:	28 NOV. 2008	
El/la cap del Servei		

ABRIC DEL COLL DE LA VACA

Terme municipal : Cornudella de Montsant (Tarragona)

Ramon Viñas Vallverdú
IPHES
Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social
Universitat Rovira i Virgili
Pça. Imperial Tarraco, 1
43005 Tarragona, Spain
Tel.- (+) 34 977 55 8703
619 260 552
Fax.- (+) 34 977 55 9797

27-11-08
E

ABRIC DEL COLL DE LA VACA

Terme municipal : Cornudella de Montsant (Tarragona)

ANTECEDENTS

La troballa d'aquest conjunt rupestre es va dur a terme a principis del mes de maig de l'any 2006 per Juan Antonio Serrano durant una escalada per les cingleres del Grau Tallat. Durant la primera setmana d'agost, del mateix any, Laura Martínez va comunicar la troballa a Robert Sala, professor de la Universitat Rovira i Virgili, el qual va contactar amb Ramon Viñas (investigador del IPHES i conservador del CIAR de Montblanc) per dur a terme una visita d'inspecció per pogué avaluar la troballa. La visita es va dur a terme els dies 12 i 13 d'agost de l'any 2006, acompanyats pel descobridor, Laura Martínez i Albert Rubio. Aquesta troballa, conjuntament amb altres de terme de Cornudella, va ser notificada a l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Generalitat de Catalunya, actualment Servei d'Arqueologia i Paleontologia.

El mes de XXXX de l'any 2007, el Sr. Josep Castells, tècnic del Servei de Arqueologia i Paleontologia va visitar l'indret i altres de la zona, i el juliol de l'any 2008 l'esmenta't Servei encarregà al Institut de Paleoeecologia Humana i Evolució Social (IPHES), la documentació del conjunt de pintures rupestres. Treballs de camp que duria a terme l'arqueòleg Ramon Viñas durant els dies 20-21 d'octubre de l'any 2008 al Grau de l'Esteve, amb la col·laboració de A. Rubio.

L'abric del Coll de la Vaca a sigut citat en dos notes informatives, la primera publicada a les "*Actes de les Segones Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades*" (Viñas, Rubio, Martínez y Serrano, 2006) i la segona al *Aplec de Treballs de Montblanc* (Viñas, Rubio, Martínez y Serrano, 2007).

SITUACIO GEOGRAFICA

Aquest conjunt rupestre es localitza dins del terme municipal de Cornudella de Montsant, situat al límit nord-oest de la comarca del Priorat, entre les Muntanyes de Prades i la Serra del Montsant. L'abric del Coll de la Vaca es troba situat a l'extrem occidental de les Muntanyes de Prades i, més concretament, al sud de la Serra de la Gritella i dins del barranc de Fontscaldes en direcció al Grau Tallat.

Per arribar al conjunt cal seguir per la carretera que, des de Cornudella, es dirigeix a la població de Siurana per desviar-se, poc abans, per la pista que sobre en front del Corralet i al Pla de l'Isidret, poc abans d'arribar a Siurana. Després d'uns km cal desviar-se cap al Pla de l'Arc on seguirem per un corriol, que s'endinsa pel barranc de Fontscaldes en direcció al Grau Tallat. El camí baixa per la vessant dreta del barranc i poc després s'enfila cap al Coll de la Vaca. Al arribar al Coll observarem un caos de blocs, que es varen despendre l'any 2007 després d'unes fortes pluges. L'abric s'observa a la dreta del amuntegament de roques caigudes.

Coordenades i altura: UTM: 31T 0327138 – 4570946
0°56'10.637" E - 41°16'14.651"N
761 m.

DESCRIPCIÓ

L'abric del Coll de la Vaca esta orientat al est. La cavitat s'obre a la base d'un roquerol monolític parcialment derruït, pel la caiguda de grans roques que s'amuntonen a l'esquerra de l'abric forma'n una tartera. Les seves dimensions son: 11 m d'amplada 4,50 m d'alçada màxima y uns 2,50 m de fondària. El mural esta molt destruït i només conserva cinc representacions de colors ataronjats i rogencs, localitzades a l'extrem nord de l'abric, i a un 1 m d'alçada de la base.

Les pintures ocupen una àrea reduïda d'uns 95 cm d'amplada per 50 cm d'alçada aproximadament. Els motius, presenten un aspecte tarda, amb diferents gruixos en el traç, i els quals variant entre 1-3 mm i 1-2 cm, molt similar a l'abric del Grau de l'Esteve. Aquesta característica indica també un mínim de dos instruments en la realització, o dos moments en l'execució.

FIG. 1: BARRES I RESTES

Situació: A l'extrem dret del abric i a un metre d'alçada.

Mida: Entre 14 - 9 cm d'alçada i 1-1,5 cm d'amplada.

Tècnica: Traç simple o digitació (?).

Color: Ataronjat (Pantone 165 U).

Morfologia: Es tracta de 4 barres en posició vertical i alguns restes.

Observacions: Presenta varies línies de traç fi (fig. 2), aparentment per sobre, en un to vermell mes intens.

Conservació: Motius degradats i esvaïts per l'erosió.

FIG. 2: LÍNIES TRANSVERSALS I ONDULADES

Situació: Aparentment per sobre de les barres nº 1. S'estenen cap a la dreta del mural.

Mida: Cobreixen una àrea de 41 cm x 19 cm.

Tècnica: Traç prim (1 mm).

Color: Vermell (Pantone 166 U).

Morfologia: Diversos traços primos e intermitents (7 o 8) semblen volgué configurar una retícula, aprofitant les barres anteriors. La majoria de les línies son horitzontals i es sobreposen a les citades barres verticals. També s'observa algun traç en posició vertical, inclinat i ondulat.

Observacions: La tècnica del traç, tipus cal·ligràfic, es la mateixa que el de la retícula del Grau de l'Esteve. Al volta'n dels traços s'aprecia una certa reverberació rogenca del propi pigment.

Conservació: Degradat per l'erosió.

FIG. 3: RESTES

Situació: A la dreta de les anteriors i en un nivell inferior.

Tècnica: Traços primos i possibles digitacions (?).

Color: Vermell (Pantone 165 i 166 U).

FIG. 4: BARRES (?)

Situació: En un nivell intermedi i a uns 25 cm de les figures 1, 2 i 3.

Mida: 7 x 9 cm (en conjunt).

Tècnica: Digitació o traç ampla (2 cm).

Color: Vermell (Pantone 165 U).

Morfologia: Aparentment es tracta de dos barres en posició vertical-inclinada, una al costat de l'altra, de traç ampla e irregular.

Observacions: La degradació no permet una tipificació mes específica de figura.

Conservació: Degradat per l'erosió.

FIG. 5: EPÍGRAF IBERIC (?)

Situació: A l'extrem dret del mural i a pocs cm de les barres nº 4.

Mida: 7,5 x 4,5 (en conjunt).

Tècnica: Traç prim (3 mm d'amplada).

Color: Vermell (Pantone 166).

Morfologia: Recorden dos signes del alfabet ibèric.

Observacions: Com hipòtesis de treball, cal anotar que el primer signe integra una forma tancada de tendència triangular, aquesta podria representar els sons: "a, r, o tu", en canvi, el segon signe configura una "P" i podria indicar el so: "bi".

Conservació: Degradat per l'erosió.

ESTAT DE CONSERVACIÓ

La amplitud de la paret fa pensar en la possibilitat de que altres punts del conjunt conserves altres pintures rupestres, no obstant, l'escassa protecció per la manca d'una visera suficientment ampla (2 m, amb 30 m d'altura es ineficax) fa que d'indret es degradi i s'enderroqui constantment per l'erosió. Grans superfícies de la paret estan alterades i ha perdut l'antic suport. A mes, la base del conjunt, mostra una forma escalonada, que es desintegra per moments, en blocs que van cobrint la base del conjunt.

La mateixa àrea de les manifestacions rupestres exposa una avançada degradació pels efectes de l'erosió, que afecta al suport i a les pintures del conjunt.

OBSERVACIONS CRONOLOGIQUES

En general las figures s'emmarquen en el denominat estil esquemàtic-abstracte de l'edat del Bronze associades a altres representacions de caràcter cal·ligràfic i possiblement d'època ibèrica.

Salvador Vilaseca assenyala diferents jaciments del Bronze final i l'edat del Ferro dins de les muntanyes de Prades i el Montsant (Font del Teix Albarca, Porta-Lloret del Siurana, Daniel de Capafons, Les Gralles de Rojals, Mas de Peiró de la Mussara, Coll de les Forques i el Cingle del Pla de la Guarda de Prades, entre altres) datats entre els segles X-IX a.C. (Vilaseca 1973: 259-266). Respecta al possibles elements protohistòrics (ibèrics) la Vall del Siurana presenta diversos establiments com el Puig Roig del Roget (El Mas Roig, Priorat) entre altres (Genera, 1993-1999 i 1995).

RELACIÓ DE DIAPOSITIVES DEL ABRIC DEL COLL DE LA VACA

1. Vista de l' abric del Coll de la Vaca, al fons el barranc de Fontscaldes.
2. Vista de l' abric del Coll de la Vaca, al fons el barranc de Fontscaldes.
3. Barres nº 1
4. Barres nº 1, i traços nº 2.
5. Restes nº 3.
6. Restes nº 3.
7. Restes nº 3.
8. Barres (?) nº 4.
9. Possibles signes ibèrics (?) nº 5.
10. Traços nº 2.
11. Restes nº 3.
12. Restes nº 3.
13. Barres i possibles signes ibèrics nº 4-5.
14. Vista del mural nº 1-5.

RELACIÓ DE FOTOGRAFIES DIGITALS DEL ABRIC DEL COLL DE LA VACA

1. Vista de l' abric del Coll de la Vaca.
2. Vista de l' abric del Coll de la Vaca.
3. Abric del Coll de la Vaca.
4. Abric del Coll de la Vaca.
5. Abric del Coll de la Vaca, enderrocament.
6. Figura nº 1-2. Barres i traços.
7. Figura nº 1-2. Barres i traços.
8. Figura nº 1-2. Barres i traços.
9. Figura nº 1-2. Barres i traços.
10. Figura nº 3. Restes.
11. Figura nº 4-5. Restes i possibles signes ibèrics (?).
12. Figura nº 4-5. Restes i possibles signes ibèrics (?).
13. Figura nº 5. Possibles signes ibèrics (?)
14. Figura nº 5. Possibles signes ibèrics (?)
15. Figura nº 3. Restes.
16. Figura nº 3. Restes.
17. Figura nº 3. Restes.
18. Figura nº 2. traços fins

BIBLIOGRAFIA

MARGARIDA GENERA I MONELLS. Jornades d'Arqueologia 1999: comarques de Tarragona (1993-1999): prehistòria, protohistòria i època medieval / coord. por Gemma Hernández Herrero, 2007 , pp. 107-114.

MARGARIDA GENERA I MONELLS. El Poblat protohistòric del Puig del Roget (el MASROIG, Priorat). Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei d'Arqueologia, 1995.

S. VILASECA ANGUERA. *Reus y su entorno en la Prehistoria*, Asociación de Estudios Reusenses, t.I, Reus, 1973, 283 p.

RAMON VIÑAS, ALBERT RUBIO, LAURA MARTÍNEZ i JUAN A. SERRANO. *Descobriments de pintures rupestres a les Muntanyes de Prades (Cornudella de Montsant, Tarragona)*, Actes de les Segones Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades, Poblet, novembre, 2006, pp. 485-489.

RAMON VIÑAS, ALBERT RUBIO, LAURA MARTÍNEZ i JUAN A. SERRANO. *Nous conjunts de pintures rupestres a les Muntanyes de Prades i el Montsant*, en Aplec de Treballs, Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, Montblanc, 2007, pp. 23-30.

RELACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ:

Direcció: Ramon Viñas i Vallverdú

IPHES Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social

Col·laboren: Albert Rubio.

1 calc escala 1:1 en blanc i negre.

Reportatge fotogràfic: Diapositives i digital.

Nota: El color d'aquestes pintures ha estat registrat sobre el terreny i a partir de les diapositives obtingudes amb pel·lícula Elite 100 ASA, amb flash, i humitejant la roca amb aigua destil·lada.

Per la determinació del color s'ha utilitzat la taula Pantone Formula Guide 1985-1986

Abric del Coll de la Vaca

1 2 3 4 5

Abric del Coll de la Vaca

